

Perceptimi Vlerat & Qendrimet



**Pregatiti:
Dr. Rudina Degjoni**

Perceptimi është një proces nepermjet të cilit individët organizojnë dhe interpretojnë ndijimet e tyre shqisore në mënyrë që t'i japin kuptim mjedisit rrethues.

Kërkimet mbi perceptimin tregojnë se individët mund të jenë duke parë të njëjtën gjë, e megjithatë e perceptojnë në mënyra të ndryshme.

Në interpretojmë atë çka shohim dhe kete e quajmë
REALITET.

Cfare ndikon mbi perceptimin?



Ka disa faktore te cilet veprojne per ti dhene forme perceptimit ose per ta deformuar ate.

Keta faktore ndodhen:

- brenda vete personit
- Ne objektin qe perceptohet
- Ne sfondin e situates ne te cilin ndodh procesi I perceptimit.

Kur nje individ shikon nje objekt dhe perpiqet te interpretoje se cfare po shikon, mbi interpretimin do te ndikojne karakteristikat personale te individit.

Karakteristikat Personale perfshijne:



- *Qendrimet*
- *Personalitetin*
- *Motivet*
- *Interesat*
- *Pervoajat*
- *E kaluara dhe*
- *Pritjet*

Mbi perceptimin ndikojne dhe karakteristikat e objektit te vezhguar.

Koha ne te cilen shikohet nje objekt ose nje ngjarje ndikon ne vemendjen, pozicionin, ndricimin, temperaturen dhe faktore te tjere rrethanore.

Si gjykojne menaxheret mbi punonjesit;



Perceptimet mbi njerezit ndryshojne nga perceptimet mbi objektet e pajeta.

Kur vezhgojme njerezit ne perpiqemi te shpjegojme pse ata sillen ne menytrat qe sillen.

Perceptimi dhe gjykimi yne mbi veprimet e personit ndikohet nga supozimet qe ngreme mbi gjendjen e brendshme te atij personi.

Keshtu, zhvillohet **teoria e kushtimit**

Cfare eshte teoria e kushtimit;



Eshte propozuar qe te shpjegoje “sesi i gjykojme ne personat ne menyra te ndryshme ne varesi te kushtimit qe i kushtojme nje sjelljeje te caktuar”

Kur ne veshgojme sjelljen e nje individi, orvatemi te percaktojme nese ajo u shkakton nga faktore te brendshem ose te jashtem.

Sjellja e shkakton nga faktore te brendshem besohet se eshte nen kontrollin e individit.

Sjellja e shkakton nga faktore te jashtem e detyron personin te sillet si rrjedhoje e situates ku gjendet.

Faktoret e jashtem;

Tre faktoret e jashtem jane:



I. Dallueshmeria

II. Konsensusi

III. Konsistenca

Dallueshmeria, i referohet faktit:

Nese individi e shfaq nje sjellje te caktuar ne shume situata ose nese kjo sjellje eshte e vecante vetem per nje situata.

Konsensusi, i referohet faktit:

Nese individi reagon ne te njejten menyre ne situata te ngjashme quhet konsensus.

Konsistenca, i referohet faktit:

Nese individi reagon ne forme rutine per periudha te caktuara

Vlerat dhe Qendrimet



Vlerat



Pasqyrojne besimin e pergjithshem qe nje menyre e caktuar sjelljeje ose udheheqja ne jete nga disa parime te caktuara eshte personalisht ose shoqerisht me e preferueshme sesa nje menyre tjeter sjelljeje apo udheheq-jeje nga parime te tjera.

Vlerat



Rokeach 1973:

Sisteme te ndryshme vlerash qe mbartin individe te ndryshem mund te perdoren per shpjegimin e ndryshimeve individuale ne sjellje.

1. Vlera Instrumentale
2. Vlera Terminale

Vlerat



Vlera nstrumentale: jane sjellje alternative ose mjete nepermjet te cilave arrijme objektivat e deshuruara.

Kur arrihen objektivat kemi te bejme me vlera terminale

Pra: Si mendon individi se duhen bere veprimet ne organizate.

Jane parashikues relativisht I mire I sjelljes se individit.

Karakteristikat e Vlerave



- Kane ngarkese morale dhe bartin idete individuale te asaj qe eshte e mire, e drejte ose e deshirueshme.
- Nuk jane te barabarta per cdo individ.
- Shkallezohen sipas rendesise relative qe kane per nje individ.
- Cdo individ ka sistemin e vet te vlerave.
- Sigurojne kohezgjatje dhe qendrueshmeri tek individi
- Ndryshojne me kalimin e kohe.

Vlera Instrumentale



Ambicioz
Mendjehapur
I afte
I gezuar
I paster
I guximshem
Qe fal
I gjendshem
I ndershem
Imagjinues
I pavarur
Intelektual
Logjik
I dashur
I bindur
I sjellshem
I pergjegjshem
I vetekontrolluar

Vlera Terminale



Jete ne komfort
Jete eksituese
Ndjenje realizimi
Bote ne paqe
Bote e bukur
Barazi
Mencuri
Siguri e familjes
Liri
Lumturi
Harmoni e brendshme
Dashuri e plote
Siguri kombetare
Kenaqesi
Shpetimi
Vete respekti
Njohja sociale
Miqesi e vertete

Rendesia e Vlerave



Vlerat shtrojnë themelet për kuptimin e qendrimeve, perceptimeve, personalitetit dhe motivimit.

- Ndikojnë mbi sjelljen e njeriut.
- Lidhen me objektivitetin dhe racionalitetin e sjelljes.
- Individet ndryshojnë nga njëri tjetri nga mënyra sesi ata rendisin vlerat në sistemet e tyre personale.
- Clare & Sanford 1979
- Menaxheret kanë tendencë të vlerësojnë ndienjen e realizimit, vetërespektin, një jetë në komfort dhe pavaresinë.
- Menaxheret duhet të njohin se pari veten dhe vlerat që i udhëheqin.

Hierarkia e Vlerave



Clare Graves - shtate nivele te hierarkise

Niveli 1. Reaktiv

Individet jane te papergjegjshem per veten ose per te tjeret dhe veprojne ne baze te nevojave fiziologjike.

Niveli 2. Fisnor

Karakterizohen nga varesi e larte. Ata ndikohen fuqimisht nga tradita dhe nga pushteti qe ushtrojne mbi ta personat me autoritet.

Niveli 3. Egocentrik

Individet besojne ne individualizmin e paster. Ata jane agresive dhe egoiste. I pergjigjen kryesisht pushtetit.

Hierarkia e Vlerave



Clare Graves - (7) shtate nivelet e hierarkise

Niveli 4. Konformist

Keta Individe kane tolerance te ulet per dykuptimesine, kane veshtiresi ne pranimin e njerezve me vlera te ndryshme.

Niveli 5. Manipulues

Individet arrijne objektivat e vetaduke manipuluar gjerat dhe njerezit. Njerez materialiste, perpiqen te arrijne nje status dhe njohje nga te tjeret.

Niveli 6. Sociocentrik

Keta individe pranojne pelqimin nga te tjeret dhe shkuarjen mire me ta sesa ecjen perpara ne jete.

Niveli 7. Ekzistencial

Individet kane shkalle te larte tolerance per situata te dykuptimta dhe per personat.

Qendrimet



- Predispozicione te mesuara me qellim per tu pergjigjur ne menyre te qendrueshme ne favor, ose disfavor ndaj objekteve, njerezve dhe ngjarjeve.
- Pohime vleresuese ne favor ose disfavor ne lidhje me objektet, njerezit, ngjarjet.
- Procese njohjeje komplekse:
 - **Te qendrueshme**
 - **Te konceptueshme**
 - **Te drejtueshme**
- Ndryshojne nga vlerat sepse jane me specifike.
- Lidhen me sjellje qe drejtohen kundrejt objekteve, personave apo situatave specifike.
- Jane te qendrueshme ne kohe

Qendrimet



- Ne moshe te mesme individi ka siguri me te madhe personale.
- Percepton veten sikur zoteron shume njohuri.
- Ka nevojë për qendrimet e forta, të palekundura.

Kujdes:

Sa më tepër kalon mosha aq më të palekundura bëhen qendrimet e njeriut është hedhur poshtë nga psikologët.

Te moshuarit i ndryshojnë qendrimet e tyre sepse janë më të hapur dhe më pak të sigurte tek vetja.

Qendrimet - Mosperputhja



Vlerat dhe qendrimet jane ne harmoni por jo ne cdo rast.

Eshte nxitja e individit per te vepruar ne rastin e nje mosperputhjeje te tille si edhe faktoret qe veprojne mbi kete.

Mosperputhja percaktohet nga:

1. Rendesia e elementeve qe shkaktojne mosperputhje
2. Shkalla e ndikimit qe individi beson se ka mbi elementet qe shkaktojne mosperputhjen
3. Shperblimet qe mund te perfshihen ne nje situatë mosperputhjeje

Elementet qe shkaktojne mosperputhjen jane:

1. Shfaqja e pasojave te veprimit
2. Sa e prekin moralisht ose materialisht individin
3. Sa prekin njerez te tjere afer ose larg individit
4. Sa demtojne materialisht njerez te tjere
5. Nese jane apo jo te rregulluara me ligj

Mosperputhja



Shperblimet ndikojne shkallen ne te cilen individet jane te motivuar per te reduktuar mosperputhjen.

Individi ne suate mosperputhjeje mund te ndjeke disa rruge per te rikthyer balancen e tij

- Ai mund te ndryshoje sjelljen
- Te konkludoje me mendje qe kjo mosperputhje ne fund te fundit nuk eshte shume e rendesishme.
- Individi mund te ndryshoje qendrimin
- Mund te gjeje faktore qe anullojne ata qe shkaktojne mosperputhje.

Ndryshimi i Qendrimeve



- Dhenia e informacionit
- Grupet e punes per individe me qendrimet negative
- Perdorimi i frikes
- Ndikimi i normave subjektive p.sh. Shoket, bashkepunetore etj

Cilat jane shkaqet e qendrimeve ne pune;

Salancik & Pfeffer:

- Konteksti social.
- Tiparet e personalitetit
- Predispozicioni individual ndaj ndjenjave negative apo pozitive

Funksionet e Qendrimeve



Katz:

- Ndhmon njerezit qe te pershtaten me mjedisin e punes
- Ndhmon punonjesit qe te ruajne imazhin per veten
- Ndhmon njerezit qe te shprehin vlerat e vetes
- Ndhmon njerezit per te krijuar disa standarde referimi

Qendrimet ne pune

- Perfshirja ne pune
- Perkushtimi ndaj organizates
- Kenaqesia ne pune

Funksionet e Qendrimeve



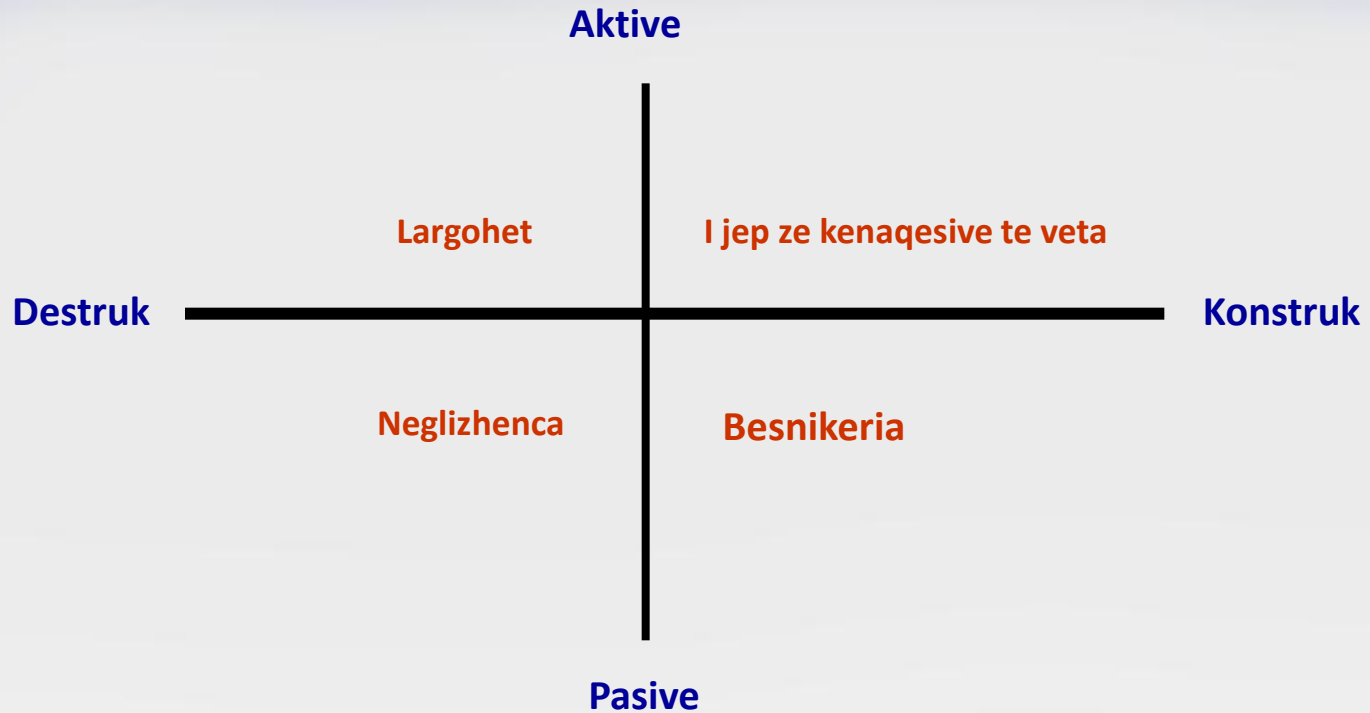
Kenaqesia ne pune

- Plotesimi I nevojave
- Mosperpathjet
- Ruajtja e vlerave
- Drejtesia
- Predispozicioni individual.

Efektet e Kenaqesise ne pune:

- Kenaqesia dhe mungesat
- Kenaqesia dhe qarkullimi
- Kenaqesia dhe produktiviteti

Sjelljet tipike te punonjesit - ROBINS



Funksionet e Qendrimeve



Perfundim:

Punonjesit e kenaqur reagojne ne menyra te ndryshme qe nga me pasivet e deri tek me te rrezikshmet per organizaten.

Karakteristika:

- Deshire te forte per te mbetur anetar I nje organizate te caktuar.
- Vullnet per tu perpjekur per organizaten
- Besimi I palekundur dhe pranimi I vlerave dhe objektivave te organizates.
- Parashikues I mire I punonjesit per te qarkulluar ose jo.



Ju
faleminderit!!!

